

CZAKÓ GÁBOR

AZ ŐSBŰN

Jámbor hitoktatók szerint az ősbűn az engedetlenség volt. Az Úristen parancsot adott az embernek: „A kert minden fájáról ehetsz. De a jó és rossz tudás fájáról ne egyél, mert amely napon eszel róla, meghalsz.”

Eszerint Isten elég kisztílu alak, aki ráadásul irigy is, valami rendkívül jót el akar titkolni előlünk. Hozzá rossz tanítóként fenyegetőzik. A kígyó mintha ezt ismerte volna föl, mert így beszélt az asszonyhoz: „Semmi esetre sem fogtok meghalni. Isten jól tudja, hogy amely napon abból esztek, szemetek felnyílik, olyanok lesztek, mint az istenek, akik ismerik a jót és a rosszat.” S az ördög, aki tévedésből sem áll az igazság oldalán, szó szerint mégis igazat mondott, mert a bűnbeesés után így szólt az Úristen: „Lám, az ember olyan lett, mint egy közülünk, ismer jót és rosszat.”(Ter 3,2-3,8.). Vagyis nem egyszerű engedetlenségről volt szó, az bizonyára megtorolható lett volna néhány fenekessel. Komolyabb dolog történt. *Aquinói* Tamás úgy tartja, hogy Ádám és Éva „Istent saját magukkal akarták helyettesíteni, hogy „akárcsak Isten, az ember is képes legyen kormányozni önmagát saját természetének fényében, külső világosság segítségével nélkül.” *Baader* szerint azért nem ismerjük az ősbűnt részletesebben, mert már nem tudjuk elkövetni. *Hamvas* épp az ellenkező állásponton van. Úgy véli, hogy az ősbűn úgy rejtőzött el, hogy „létünkbe teljesen beépült.” Normálisnak látszik, s folyamatosan benne élünk.

*

A Paradicsomban Isten és az ember együtt járt, vagyis a tökéletes szeretet és a teljes tudás egységet alkotott. Lehetséges, hogy az ősbűn ennek az egységnek a megbontása volna? A tudás és a szeretet szétszakítása? *Hénokh* apokalipszise részletezi azt a bibliai eseményt, melynek során egy angyalcsoport elhagyta Istent, és földi nőekkel földi birodalmat alapított. A lázadók magukkal vitték tudásukat:

„*Azazél* megtanította az embereket, hogyan készítsenek fegyvereket, megmutatta nekik a fémeket, megmunkálásukkal együtt, és az ékszereket, a szemfesték használatát, a

legválogatottabb köveket és mindenféle festékeket. *Szemjasza* tanította meg a ráolvasásokat, és a gyökerek vagdálását, *Armarosz* a ráolvasások feloldását, *Barrakél* a csillagvizsgálást, *Kokabeél* az asztrológiát, *Ezekeél* a felhők ismeretét, *Arakiél* a föld jeleit, *Szamszafaél* a nap jeleit, *Szeriél* a Hold jeleit.”

Szóval technikát, háborút, orvoslást, meteorológiát, geológiát, kozmetikát, mindent, kivéve a szeretetet, mert éppen az ellen lázadtak.

Tehát *Lucifer* az ősbűnnel az ősembert saját bűnére vette rá: hogy Isten nélkül, sőt ellenére vegye birtokába a tudást. Vagyis olyan okos legyen, mint az égiek, de a szeretet felelősségét hárítsa el magától.

*

Ezen a ponton illene mondanunk valamit a szeretet mibenlétéről. Ez azonban oly hatalmas téma, hogy ezen a helyen mellékszálként sem vethetjük föl. Most elég legyen annyi, hogy sokan vallási fogalomnak vélik. Azt ajánlom nekik, gondoljanak a kutyájukra. Akinek legalább egy kutyája volt már életében, az pontosan tudja, hogy a szeretet még a hozzánk közel élő háziállatoknak is normális alapállapota. Mondhatjuk úgy is, hogy a létezés alapprincípiuma. Ezért számított úgyszólván a közelmúltig minden ismeret szentnek. Isteninek, vagyis a szeretetből valónak: a tűzgyújtás, az írás, a szeretkezés, a gabonavetés. Profán tudás nem létezett.

*

Szekularizációnak hívjuk Gazdaságkor azt az alapjelenségét, ami szerint, ami egység, azt szét kell választani. A tudás tartozzék a tudományhoz, a szeretet a valláshoz. S ha Bugri kutyánk ránk néz, ne gondoljunk arra, hogy ő csöppet sem vallásos állat, mégsem képes szeretet nélkül élni. Erre minket, embereket próbálnak rászorítani a rajtunk pártszínektől függetlenül uralkodó, utópikus társadalmi rendszerek. Szekularizált neveltetésünk tizenöt doktorátusa sem tanít szolgálatra, a többi lény iránti felelősségre, szelídségre, áldozatra. Csupa pöre ismeretet töltenek fejünkbe, a szív tudása le van róla fejtve, akár a csontból a hús. Nos, ez a csonttudás a hideg ész tájékozottsága, ami kizárólag dolgokra vonatkozik: mi a csillag, a társadalom, a

kutya, a karom, ha lelketlen és élettelen dolognak tekintjük. *Grandpierre* Attila csillagász írja:

„A természettudományok lemondtak a természet egységes valóságának vizsgálatáról, s a fizikának adták át a végső szót. A fizika azonban csakis az élettelen jelenségeket vizsgálja. Lehet-e az élettelen, halotti világ tanulmányozásából képet alkotni a Világegyetemről? Igen, van alapja az anyagelvűségnek: a karomat le lehet vágni, s akkor anyag lesz.”

Aki vizsgálataiba a szeretet szellemét, mint 50%-os valószínűséget, bele merné kalkulálni, kidobnák a szakmájából. Körülnézhetünk: sehol nem létezik szeretetelvű gazdaság, politika, köznevelés. Szekularizáció, tudjuk. *Nietzsche* ezért tartotta halottnak a kereszténységet, a vallásgyakorlást hazugságnak: milyen hit az, ami a lét összes többi kérdésében hallgat.

*

A szeretet felelősségétől megszabadult tudás a reneszánsz után a hatalmi ösztön szolgálatába állt. *Bacon* vetette föl a 17. században, hogy a tudás hatalom, azzá is lett. A szólás szállóigévé vált, a lusta diákokat vele próbálják rávenni a tanulásra. *Jaspers* szerint háromféle céllal működik a hatalom-tudás: „1. az ember fölötti hatalom megszerzése, magáért a hatalomért, 2. minden szellemi-elmélkedő megnyilatkozás elnyomása, 3. a természet teljes leigázása.” Két mondatot vehetünk ide, egyiket *Schelertől*: a „A tudás mértéktelen fölhalmozása a tudás kapitalizálása.” A másikat *Hamvastól*: „A szaktudás nem érdeklődésből fakad, hanem hatalmi ösztönből, mivel hatalmi helyzet elérésére szolgáló arzenál.” Közismert, hogy jól szervezett, tökéletesen kiképzett és zseniálisan tehetséges brókerbandák a tőzsdéken keresztül fosztogatják a világot. Pár óra alatt kirabolnak egy nagyhatalmat.

*

A kapitalizált tudás a tudós birtoka, aki ismeret-tökésként mozog a világpiacon. Ott manapság talán a legfontosabb szereplő és árucikk. Abban – talán nem véletlenül – hasonlít az utcanőre, hogy egyszerre eladó és árucikk. Jellemző rá, hogy specialista, szakember, rendelkezik a tudományhoz szükséges korlátoltsággal. Ebből következik

harmadik vonása: órá szakterületén kívül semmi sem vonatkozik, tehát minden felelősséget elhárít magától. Mondhatjuk úgy is, ismeretei nem alkotják lényének lényegét, miként a nadrágtartója sem. Ettől korrupt a lelkiismerete. Kényszeresen moralizál. Megcsinálja az atombombát, és levelet mellékel hozzá az elnöknek, hogy ne tessék fölrobbantani, veszélyes. A tudományos bejelentések konganak az efféle álszent hangoktól. Tudatják, hogy ilyen-olyan ember-állat kimérákat már képesek gyártani, ó etikus urak-hölgyek, tessenek szakvéleményt nyilvánítani, szabad-e erkölcsileg? Kedves közönség, tessék szavazni a tévében: a többség, klónozott cica-kobra keveréket kap ajándékba. Tudjuk a választ: aggályos, de hasznos, mert már sok pénz fekszik benne, s még többet ígér. Eddig még minden, erkölcsileg aggályos találmány megvalósult az utóbbi két-háromszáz évben. Kivétel nélkül. Sorra készülnek, pl. a genetikailag módosított élelmiszerek, baktériumok, állatok. Friss sajtóhír, hogy egy nemzetközi vizeken cirkáló hajón kétszáz nőnek a méhébe fognak klónozott embriót ültetni. Ezek a nők édesanyák lesznek?

*

A híres anekdota szerint, amikor *D'Israeli* angol miniszterelnök megtekintette *Faraday* indukciós készülékét, a villanymotor őst, megkérdezte, hogy mire való? Egyszer majd meg lehet adóztatni, Sir, válaszolt a tudós. Nos, a D'Israeliek azóta elképzelhetetlen tömegű adót szedtek be a találmányok révén. A közhatalom birtokosai, a multik csont-agyú stratégái és könyvelői azóta már az adózás elkerülését is fölfedezték. A magukhoz szippantott agyvelőkkel ők irányítják a világ politikáját, gazdaságát és közvéleményét.

Kétségtelenül akad számtalan laboráns és akadémikus, akikben munka közben a felebaráti szeretet őszinte lángja lobog. De a találmány, amit piacra dobnak, az cégük hasznát szolgálja-e, vagy az üdvösséget? Az amerikai, az arab, a bantu emberek közti megértést, örömet, jószágot?

*

Meglehet, úgy van, ahogy *Hamvas* mondta: az ősbűn mibenlétéről azért nem tudunk, mert immár föl sem merül bennünk, hogy a póre hatalmi eszközzé lett tudást vissza kellene kapcsolni a szeretet vérkörébe.

A megváltás műve pontosan a lét e két alaprincípiuma egységének helyreállítása. Jézus teljes tudásával elször a vizet emelte föl, az őselemet, ahogy Thalész mondja: a világ lényét. Vagy emlékezzünk a Teremtés Könyvének első szavaira: „A föld pusztá volt és üres, sötétség borította a mélységeket, és Isten lelke lebegett a vizek fölött.” Jézus műve a világ újrateemtése, az első teremtésnél magasabb, szellemi szinten. Ezért a lelkek mélységeit borító vizet borrá tette, vagyis a szellem mámorába emelte: Legyen világosság! A második teremtés, a megváltás műve azonban a kánai menyegző nagy, csudaképével nem ért véget, hanem éppen csak elkezdődött. Mert a bort saját vérévé változtatta, és kiontotta értünk. S még tovább ment: a megváltásban tökéletesen szabaddá tett bennünket. Ihatjuk az Ő vérét: a szeretet és a tudás egységét, és kiköphetjük.

FARAGÓ FERENC

TANYAI SZILÁNKOK...

Posztmodern evolúció: mások eszén túljárni...

***

Kohézió. Az *érdek* a leggyengébb, az *érték* a legerősebb összetartó erő.

***

Egyháztörténet. Egyszer *államosítják*, másszor *privatizálják* az Istent.

***

Nem azt kell tenni, amit *lehet*, hanem amit *kell*!

***

A világ csak *belülről* látható, *kívülről* nem.

***

Megérzi a nap melegét a *gyökér*, mint ahogy érzi a föld nedvét a *lomb*.

***

Történelem= bűnlajstrom.

***

Elfajulás: már csak az a *jó*, ami *nincsen*.

***

...mert a gyermek nem *naiv*, hanem még *bíz*ik abban, amit a világban megtapasztal.

***

Az öncélú feltámadás mit sem ér...

***

Minél több a dogma, annál nyugodtabbak a hívek.

***

Mindenki tudja azt, ami tud és *senkisé*m tudja, amit nem tud.

***

Az igazi konzervatívizmus nem retró- és nem *nosztalgia* egy letúnt kor után, hanem az új kor *felismerése*.

***

Alaposabban kellene mérlegelnünk, hogy mi az *elgondolható*, a *kimondható* és a *megtehető*!

***

Amiért érdemes *élni*, azért érdemes *meghalni* is...

***

Nincs nagyobb elrugaszkodás a valóságtól, mint statisztikákban gyönyörködni.

***

Pontosítás: az első egyházzsakadás akkor volt, amikor az Egyház elszakadt az Istentől.

***

Legyen bármi is a világon, megvan annak az ellentéte is.

***

Van úgy, hogy a sors szépen *hajtogat*, s van úgy, hogy csúnyán *összegyűr*.

***

Mindenki magától értetődik.

***

Az élvek hajhászása és az önsanyargatás ugyanarról a töről fakad.

***

Nagyon nagy hiba a tökéletesség érzete...

***

Az igazi valóság a valóságon túl van.

***

Roszbabb félúton megállni, mint el sem indulni.

***

Az életből csak *részt* kapunk, de a létezésből az *egész*et.

***

A kötéláncos sikere a kötélen is múlik!

***

A valóságnak csak egy kis töredéke ragadható meg a gondolkodással.

***

A *külvilág* és a *belvilág* megismerése nem azonos a megértésével.

***

Emberi funkciók: *térbetöltés* és *időkitöltés*.

***

Jogi alapállás. A legtöbb törvény törvénytelen.

***

Miért pont azok tartanak be a törvényeket, akik hozták!?

X-X-X-X